

מראי מקומות - פסחים

לו:

בכל מושבות משהביאו לירושלים, שוב אינו יכול לחללו לאכול בחוץ, לפי שמדרבנן מחיצה קולטת ששוב אינו נפדה. והקשה רעק"א, כיון שדין מחיצה הקולטת אינו אלא מדרבנן, כיצד אפשר למעטו מפסוק, ואם נאמר שכיון שאסרוהו חכמים לאכול בכל מקום, חשוב הוא אינו נאכל בכל מושבות, כיצד מתרצת הגמרא מצות מצות ריבה, הלא פסוק זה ודאי לא בא ללמד זאת, שהרי אין צריך לזה ריבוי מן התורה, שמן התורה מותר בכל מושבות, והתוס' כתבו שמסוגיינתו מוכח שמחיצה קולטת מדאורייתא, אבל שיטת רש"י צע"ג.

ה. פת הדראה

פירש רש"י, שניטל כל הדרה, דהיינו פת קיבה וכן פירש הרי"ף (י: בדפיו). וכתב הר"ן דלא נהירא, שהרי אמרו לקמן שיוצא ידי חובת מצה בפת נקיה והדראה, ובפת סובין ודאי אינו יוצא ידי חובתו, שהרי צריך להיות לחם שחייב בחלה, ופת סובין אינה חייבת בחלה. והביא דברי הרמב"ן, שפת הדראה הוא מלשון הכנה והדירה שבתבואה, וכאן פת הדראה נקרא כן משום הפסולת והסובין שנשארו בתוכה, אבל אינה פת סובין.

ה. ופליגא דשמואל דאמר שמואל

אשישה גרבה דחמרא וכו'

כתב המהרש"א, שאין הכוונה ששמואל חולק על פירוש הבריייתא, שודאי אשישא דבריייתא היינו גלוסקא, אלא שחולק על ר' חנן בר אבא, וסובר דאין זה ביאור הפסוק, לפי שלשון תורה לחוד ולשון חכמים לחוד.

א. אוציא חטין ושעורין שיש במינן ביכורים

הקשו התוספות שאם כן נוציא את כל חמשת המינים שיש במינם ביכורים, וכתבו, שאין לומר כן שהרי נאמר בתורה 'לחם', ואורז ודוחן אינם בכל לחם. וביאר המהרש"א שאין כוונתו לתרץ הקושיא, אלא הכל הוא המשך הקושיא, שכיון שנאמר לחם בתורה, ואינם כוללים אלא חמשת המינים, אם כן כיצד היה צד להוציא חטים ושעורים, שאם כן יש להוציא גם שאר מיני דגן כיון שמכולם מביאים ביכורים, ונשארו התוספות בקושיא.

אולם הפני יהושע כתב, שאי אפשר לפרש כן בכוונת התוס', וביאר שכוונת התוס' לומר 'אין לומר כן' שאם כן נוציא את כל חמשת המינים, אלא על כרחך אין מצות ביכורים נוהגת בכוסמין ושיפון ושבולת שועל, מאחר וביכורים אינם תלויים בשם לחם, אלא בחטה ושעורה ושאר שבעת המינים, ורק מצה תלויה בשם לחם, ובזה כלולים כל חמשת מיני דגן לענין לחם, לכך יכולים לקיים בהם מצות מצה.

ב. אי מצות מצות ריבה אפילו ביכורים נמי

הקשה רעק"א, מדוע לא הקשתה הגמרא יותר, שלדעת רבי עקיבא שיוצא במעשר, נלמד גם מצה ממרוו, מה מרוו שאינו מעשה, שהרי מעשר ירק הוא רק מדרבנן, אף מצה שאינה מעשה, ואת 'מצות מצות' ריבה נפרש לענין שיש במינו מעשר אבל לא למעשר עצמו, והניח בקושיא.

ג. יכול שאני מוציא אף מעשר שני

פירש רש"י, שגם מעשר שני בירושלים, הואיל ואינו נאכל